

Izhaja v Gorici vsak četrtek opoldne. Velja do 31. dec. 8 L, pol leta 5 L, četrt leta 2'50 L, mesečno 1 L, za inozemstvo do dec. 10 L. -- Na naročila brez dopolne naročnine se ne bomo ozirali. -- Posamezne številke v Gorici in na deželi stanejo 15 stotink. Uredništvo: ulica Carducci 4, uprava ulica Vetturini 9.

GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Oglasi, katere se mora vnaprej plačati, se računajo v širini enega stolpa in en mm visoki za enkrat 30 stotink. Za večkrat po dogovoru. —

Izdaja konsorcij »Goriške Straže«. Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek. Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Vstajenje.

Te dni praznujemo enega najpomembnejših praznikov krščanske vere, Velikonoč, praznik vstajenja, praznik božanske zmage življenja nad smrtjo. Vsa narava oživi, odeva se v praznično obleko, povsod cvet in brstje, povsod znaki nadvlade življenja, novega rajanja, priprave k plodovitosti.

Če kdaj, imamo gotovo sedaj Goričani največ povoda veseliti se tega praznika; če jo imajo kje, imamo zlasti Goričani pravico zamisliti se v tajinstvenost tega praznika. Tu pri nas je bila zaviadala smrt, strašna ugonobitev, ki jo je izzvala prešla, toda ne preboljena vojna. Bila je smrt cvetočih ljudskih sil, bila je smrt gospodarska. Nešteto življenj je prenehalo, ogromno gospodarskih moči in dobrin je bilo uničenih. Toda mir nam je prinesel naše vstajenje. Begunci se vračajo, hribov in doline se zopet obljudejo, naša plodivna željna zemlja je dobila zopet delavce, živina prihaja na ta ali oni način zopet v naša gospodarstva, barake vstajajo; vse skupaj le daljni odsev nekdanjega živahnega življenja v teh naših lepih, danes tako žalostnih krajih.

Vidimo prenovitev na lastne oči, vidimo obnavljanje in prenavljanje, a za nas gre vse prepočasi. Vajeni dela, truda in trpljenja bi radi videli tukaj, da bi zavrelo naše predvojno delovanje, da bi nastopili naši predvojni uspehi.

Toda do tja je še daljna pot. Visoka in daljnja je bila naša Kalvarija. Nismo še dospeli do nje vrha. Vstajenje, ki ga vidimo krog sebe, je šele obet na novo razvito dejansko gospodarstvo, je šele predpoda dejanskega gospodarskega preorenja, ki ima nastopiti še le tedaj, ko bo vsa naša težko preizkušena dežela obnovljena.

Kdaj bo to? Odgovor ni odvisen od nas. Odgovora so dolžni javni činitelji, ki imajo dolžnost, poskrbeti za omogočitev obnove. Naši ljudje s izgubili gospodarske dobrine, zato jih sami tudi ne morejo nadomestiti. Izgubili so jih radi vojne, ki se je bila radi splošnih interesov, kakor pravijo, nikakor ne radi interesov dežele same. Skupnost je torej dolžna nadomestiti njih škode, skupnost je dolžna vrniti jim vsaj deloma to, kar so brez svoje krivde izgubili zaradi drugih. Skupnost pa predstavlja vlada v prvi vrsti. Torej je dolžnost vlade poskrbeti, da se čimprej zacelijo rane povzročene po vojni.

Ali se to vrši v onem obsegu, kakor bi trebalo, kakor to zahtevajo obstoječe razmere v deželi? Ni nam treba dati odgovora v tem oziru. Pritožbe v našem listu, nešteta pojasnila v našem koticu za vprašanja, govorniki dovolj jasno, da se obnavljanje ne vrši -- ne rečemo tako kakor bi trebalo -- marveč niti tako, kakor bi to zahtevalo najenostavnejše presojanje in uvaževanje gospodarskih prilik in gospodarske bodočnosti.

Dela se: tu vidiš postavljati barako,

tam za silo popravijo hišico, tu ti popravijo in napravijo lepe ceste, celo krasijo jih lepo ob jarku s travnatimi kepami, ki jih drugod izrezavajo v nemalo škodo travnikov. Tu zagledaš popravljeno obzidje pokopališča, tu nekaj, tam zopet nekaj. Toda vse to se vrši v zelo skromni meri reki bi, da se pokaže dobro voljo. Vprašaš, je-li dovolj barak, popravljenih hiš, gospodarskih poslopij za živino in pridelke? Vprašaš, so li že izravnani jarki, odstranjene žične ovire, poljske utrdbe, razstreljena povsod okrog ležeča razstreljiva, se li več ne dogajajo krvave in smrtno nesreče z razstreljivi? Prijatelj, dan na dan čuješ hude poka razstreljenih izstrelkov, dan na dan pokažo šipe povsod okrog, ni li ti to dovolj? Pa ne gre li dovolj hitro po brdih in holmih, ko zagledaš prav pogosto požare, smojo trave, ki pa osmodijo in uničujejo tudi dobro drevje? Misliš si, da ni dovolj barak za vračajoče se begunce, naj si jih pa omissijo, nastopijo naj križev pot za dosego barak! Zdi se ti hudo, da morajo begunci plačevati carino za opravo, katero so vzeli seboj v begunstvo in jo rešili, pa jo sedaj pripeljejo zopet v domovino. Čemu so jo pa rešili? Glej, kdor je moral prav vse doma pustiti, dobi odškodnino, po vrhu pa ne plača carine! Nili to v redu?

Praviš, da je treba veliko poti, predno se doseže odškodnina, odnosno za sedaj posojilo na odškodnino. Čuj, ne bodi tako nepotrpežljiv. Ali te ni pet let vojne in nad eno leto premirja naučilo se potrpežljivosti? Počakaj, kmalu se bo izplačevala odškodnina, dobiš svoje solde in potem zidaj, popravljaj, kakor sam hočeš, nakupi si, česar ti srce poželi. Misliš, da ne bo dovolj, praviš, da utegneš dobiti n. pr. za hišo 4 in pol krat predvojno vrednost, da te bo pa stalo zidanje sedaj vsaj 8krat toliko? Kdo pa pravi, da ti je treba zidati hiše, kakor prej, čimsi si manjšo, če tudi ne bo v njej dovolj prostora ne za tvojo družino, ne za tvojo žival in za gospodarske svrhe. Zadovoljen bodi, da sploh kaj dobiš. Pomisli, da ni tvoja zasluga, da si se narodil na Goriškem, zato tudi nimaš pravice kaj zahtevati.

Toda šalo na stran, ki je žal obenem bridka resnica. Bližajoča se Velikonoč, bližajoča se obnavljanje in preorenje v naravi te je spravilo iz ravnotežja, vzbudivo ti je željo, da bi se tudi gospodarska obnova tako hitro in tako uspešno vršila, kakor pričakuje hudo preizkušeno prebivalstvo oškodovanih krajev. Pričakuješ opravičeno to od države. Toda zapomni si, da veljajo tudi zate besede, ki jih je napisal »Giornale di Udine« dne 30. oktobra lanskega leta: »Pričakovati tako delo od države je norost. Država ni sposobna za tako podjetje, ki nima para, ki zahteva smelosti in znanja načrtov in izvrševanja. Benečani (v mislih ima člankar obe Benečiji, tudi Beneško Julijo) si ne smejo delati iluzij glede funkcije države: žalostni dnevi bi se v tem slučaju nadaljevali brez konca in kraja.« Zato so si

ustanovili svojo obnovitveno organizacijo. Temu zgledu naj sledé tudi oškodovanci v naši deželi. Popolnoma na mestu je bil članek »Vojni poškodovanci, organizirajte se« v št. 12. našega lista. Potrebno pa je, da se ta organizacija tudi prav kmalu ustanovi, zlasti naj razmišljajo o njej naše občine in ukrenejo čimprej vse potrebno za obstinitev te organizacije. Le s skupnim nastopom se bo dalo doseči to, kar oškodovancem gre, le s skupnim vplivom se bo dalo obvarovati naše ljudi nadaljnje škode, le s skupnim pritiskom se bo dala obnovitev pospešiti.

Ti pa, prijatelj, ki Te obvladujejo velikonočni vtiski in Te polnijo s strahom in upom, pomni: Krist je vstal, večno življenje je zmagalo nad smrtjo! Tudi zate pride konec kalvarije!

„Jugoslovanka Matica“.

Ustanovitev »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani. Dne 21. marca se je v Jugoslaviji ustanovilo obrambno društvo »Jugoslovanska Matica«, ki ima namen v kulturnem in gospodarskem oziru podpirati neodrešene sobrate v tujini. V vseh mestih in krajih Jugoslavije so se ta dan ustanovljale podružnice tega društva. V Ljubljani je ta manifestacija uspela nad vse sijajno. Zborovanje na trgu pred hotelom Slon se je udeležilo nad 30 tisoč ljudi. Z balkona hotela Slon je zborovanje otvoril ljubljanski zupan dr. Ivan Tavčar, ki je med drugim očrtal krivice, ki se godijo slovenskemu narodu s strani mirovne konference in s strani tistih, ki tlačijo naš narod v robstvu. Povzdignil je posebno namen in nalogo Jugoslovanske Matice, ki obstoji v tem, da olajša bedo neodrešenih bratov, in da dela z vsemi močmi na to, da bo kmalu tudi zadnji slovenski brat združen z Jugoslavijo.

Nimamo prostora, da bi mogli prineesti vse govore, ki so se tam govorili, zato naj tukaj navedemo le resolucije, ki jih je na tem zgodovinskem zborovanju v imenu vseh strank predložil naš rojak dr. Fornazarič. Resolucije se glase sledeče:

Vsi narodno čuteči Jugoslovani vseh političnih strank in vse njihove kulturne, gospodarske in socialne organizacije, zbrani v ogromnem številu 21. marca 1920 ob ustanovitvi glavne podružnice Jugoslovanske Matice na manifestacijskem shodu pod milim nebom v Ljubljani.

1. z ogorčenjem protestirajo, da mirovna konferenca, gazeč načelo samoodločevanja narodov, ne priznava našemu narodu v Primorju in v zapadni Koroški pravice, da bi se izjavil o svoji državni pripadnosti ter namerava tako zaslužiti stotisoče naših zavednih rojakov:

2. izjavljajo, da naš narod nikdar ne more sprejeti nase niti teritorialnih žrtev, ki mu jih nalaga predsednik Wilson v svojnem znanem načrtu jadranskega vprašanja, po katerem bi skoro pol milijona naših rojakov bilo odtrgano od našega narodnega telesa, ter da naš narod ne more

mirovati, dokler ne bo delo našega popolnega osvobođenja in jedinenja dovršeno;

3. poziva zato vse merodajne činitele v državi, naše zastopnike v inozemstvu in predvsem naše predstavitelje na mirovni konferenci, naj ne odstopijo niti za las od naših upravičenih narodnih zahtev;

4. pozdravlja ustanovitev Jugoslovanske Matice kot organizacije, razširjene po vsej državi, ki si stavlja nalogo, da podpira in pospešuje narodne težnje odtrganih bratov in jim lajša njih robstvo;

5. poziva vse rojake brez izjeme, naj to organizacijo podpirajo z vsemi močmi pri njenem vzvišenem delu;

6. sporočamo rojakom na zasedenem ozemlju bratski pozdrav, zagotavljajoč jih, da narod v Jugoslaviji z njimi bridko čuti krivico, ki jo morajo prenašati pod tujim jarmom, ter jih pozivajo, da vztrajajo neomajno v borbi za svoje narodne pravice.

Zupan g. dr. Ivan Tavčar je dal prečitane resolucije na glasovanje, ki so bile z viharnim odobravanjem soglasno sprejete.

Dopisi.

Iz Cerkljanskega. — Ob meji se še zmiraj dogajajo tatvine živine in sicer od civilnih oseb. Te dni je neznan zlikovec ukradel Prezelju iz Cerkl. Vrha št. 111 junico vredno približno 1500 Lir.

Takozvana španska bolezen, katere je pred kratkem močno obiskovala tuk. okraj, je ponehala brez posebnih posledic.

Dne 21. 3. t. l. popoldne je neki voznik iz Novakom tako hitro vozil od trga v Cerknem čez most, da bi bil kmalu šel konj in voz skozi okno Kobalove gostilne; konj je razbil šipe in okvir; posledic ni bilo.

Josip Tusulin, kancelist na okrožni sodnji v Cerknem, je bil imenovan sodnim oficijalom na sedanjem mestu.

Iz Sv. Lucije. Obnovitev Narodne čitalnice. Po 5 letih narodnega mrtvila se je poklicala zopet k novemu življenju »Narodna čitalnica«, ki je bila pred vojno naše narodno ognjišče. Kot zvesti sinovi svojega nam milega naroda hočemo, da ostane tudi v nadalje naše kulturno središče, ki naj neguje narodno zavest, naj vodi svoje člane k višji naobrazbi, naj vse svoje delovanje podredi klicu: Vse za blagor in napredek naroda.

Razpoloženje na obnovitvenem občem zboru nam je porok, da ima društvo dovolj življenske sile v sebi in da stoji na trdnih nogah, ker združuje skoroda vso našo mladino. Novi društveni odbor, ki sestoji iz najboljših mladih moči, nam priča, da bo društvo hodilo po začrtani poti stremež navzgor in naprej v združenju vseh naših moči.

Ozeljan. V ozeljanskem občinskem uradu priredi županstvo na velikonočni ponedeljek ob 3 pop. predavanje o vojni odškodnini. Vabljeni so k predavanju vse po vojni oškodovane osebe.

I. APRIL.

Gabrov Martin je bil mal kmetovalec in je izdeloval tudi sode. S Hrenovo Ivanko sta bila poročena komaj od pusta. Družine ni še bilo, skrbi življenja nista še poznala, zato sta se razumela še na marsikako norčijo. Prišel je 1. april in Martin je bil nanj popolnoma pozabil. Ne tako Ivanka, ki je hotela ta dan na vsak način potegniti svojega moža.

Bilo je okoli 9 ure zjutraj, ko prihi Ivanka k možu na polje in vpije že od daleč: »Kar hitro odloži sekuro in pojdi domov. Treba je, da se praznično oblečeš!« »Kaj pa je,« vpraša Martin ves začuden.

»Robidova služabnica je bila tukaj in povedala, da so pri njih dobili fanta, in tvoja sestra in tvoj svak te prosita, da pridji za botra.«

Sicer so pri Robidovih, kamor se je pred letom omožila Martinova sestra, res pričakovali veselega dogodka, pa to se ni še zgodilo, Ivanka je hotela svojega moža poslati samo v april.

»Vraga!« pravi Martin, »To mi prihaja prav nepriležno, toliko dela imam! -- Pejdi ti, Ivanka!«

»Kaj si pa misliš, teslo, ali bom jaz za botra fantu? Krave bi se mi smejale! Le pojdi, tukaj nič ne pomaga, alo, -- le hitro!« je silila Ivanka.

Martin gre, se obleče praznično, in ko se ugleda v svoji boljši obleki, postane dobre volje in vesel, da bo danes za botra prvemu fantiču svoje sestre. Ko se je še zmiraj po obleki kartatil in snažil, mu reče Ivanka: »Zdaj pa moraš iti, da te ne bodo čakali; Robidova služabnica je rekla, da bodo z otrokom najkasneje do 10 ure v župnišću.«

Tedaj se je Martin podal na pot. Žena pa je gledala za njim in se na oknu zvijala od smeha. Sosedje so ga začudeno popraševali, kam neki tako praznično, a on jim je veselo klical: »Svojemu svaku, Robidi, grem spreobrniti pagančka! Grem napraviti kristjančka!«

Pa -- ko pride Martin v župnišče, ne najde tam nobenega otroka, ne babice, ne botre, in tudi gospod župnik ne ve ničesar o kakem krstu. Pošljejo h cerkovniku, pa tudi on ne ve za nič.

»Počakajmo malo,« pravi župnik, »morebiti pa le pridejo.«

Pa ni prišel nobeden, četudi so čakali nad eno uro. Tedaj, ko je farni kaplan omenil 1. aprila, se je Martinu zbudil sum, da ga je žena morebiti potegnila. Pa ne, tega si ni mogel misliti. In vendar je moral to verovati, kajti čez nekaj časa se je vrnil cerkovnik, ki je bil šel h Robidovim, in povedal, da tam ni nič novega. Tedaj je Martin zarudel jeze in sramu. Če bi bil takrat imel pri sebi svojo ženo, gorjé njej, da, gorjé!

Takrat pa vsenaenkrat in vsa razburjena prihi v župnišče babica z nekim otrokom.

»To je križ, gospod župnik,« javka pri svojem vstopu, »zdaj prinašam že dvanajstega otroka Škrličevega Toneta, in to pot še brez botra. Ubogi otrok čaka že tri dni na krst; naprešeni boter se že tretji dan ne prikaže. Tone se je že naveličal čakati, pa mi je velel nesti otroka h krstu, naj mu botruje kdorkoli, da bo le otrok krščen.«

»Če je Tonetu prav, bom pa jaz za botra,« se je silil Martin v ospredje.

»Prav, prav, -- se ve, da mu bo prav,« je zatrjevala babica.

»Pa bi se vendarle moralo vprašati Toneta,« je menil Martin.

»A, beži no,« vpije babica, »kdo bo hodil zdaj tri četrte ure daleč h Škrličevim, ko je vendar Tone rekel, da mu je popolnoma vse eno, kdo bo otroku za botra!«

Po kratkem razgovoru so otroka krstili. Martin mu je bil za botra, in tudi otroka so krstili za Martina. Po krstu so šli v gostilno in Martin je tam plačal bogato kosilo. Čez dve uri vstane in pravi, da bi otroka znal škodovati v zakajeni sobi in da bi njegova žena imela velikansko veselje, če bi mogla videti Robidovega fantka. »Zato,« pravi Martin, »ji nesem otroka domov, sam pa se kmalu vrnem in zvečer lahko pridete po otroka h Gabrovim.« Babica se je ponudila, da nese

sama otroka h Ivanki, toda Martin je že z vsemi zavoji zagrabil fantka, ki je spal, ga dobro zavil, in urno stekel domov k svoji ženi.

Ivanka je kar ostrmela, ko je Martin naglema vstopil, položil vse skukaj na mizo in odgrnil modro svilnato pogrinjalo. »Za božjo voljo, Martin, kaj pa imaš tukaj?« je vpila kakor iz sebe.

»To je vendar mladi Robidovič, novorojeni in novokršeni Robidov fantič,« se je smejal Martin.

»Jezesta, Jezesta!« Saj to ni mogoče; saj jaz sem...«

»Da, da, ti si me nalagala,« ji prestriže Martin besedo, »ti si me hotela poslati v april, pa se ti ni posrečilo! -- Čuj, mene je strašno jezilo, ko sem prišel v župnišče, pa nisem tam našel nikogar. Potem sem odšel h Robidovim in tam poprašal... In če se o volku kaj reče, volk hitro priteče, -- ravnotakrat so pri Robidovih dobili princa. Hoteli so, da bodi krst jutri, ker sem pa jaz bil že ravno tam, smo ga odnesli h krstu takoj, in zdaj ga imaš tukaj, tega novopečenega kristjančka!«

»Jezesta, Jezesta, to je neverjetno,« se je čudila Ivanka; »tebi gre vse, kakor bi si vse sam napravil, ti imaš posebno srečo. Pa, kako se počuti otrokova mati, kako je s svakinjo!«

»Dobro, izvrstno! Ne manjka ji ničesar. Lepo te pozdravlja in te vabi, da prideš k nji.«

Politični pregled.

V Jugoslaviji še do danes niso sestavili nove vlade. Dr. Smodlaka si je veliko prizadeval in posredoval med strankami, da bi sestavil koncentracijsko ministerstvo, to je ministerstvo, v katerem bi sedeli zastopniki vseh strank. Pa njegova pogajanja niso uspela.

V vseh političnih krogih je vzbudilo veliko začudenje postopanje min. predsednika Protića napram akciji dr. Smodlake, ki je predlagal razne osebe na mesto ministrskega predsednika in ministra za notranje zadeve, a je vse te predloge Protić odklonil. Znano je, da se niti parlamentarna, niti demokratska zaednica nista mogli zediniti na kandidate za ta mesta in da je zato predlagal dr. Smodlaka osebe, ki stoje izven strank. Dr. Smodlaka sam je odklonil zase mesto ministrskega predsednika ter izjavil, da niti en član njegove grupe ne želi priti v novo vlado. — V političnih krogih se zatrjuje, da doslej vsa prizadevanja dr. Smodlake, da se sestavi nova vlada, pri kateri bi bil ministrski predsednik in notranji minister nevtralna oseba, niso imela nikakega uspeha, in da bo moralo priti do sporazuma med strankami, da se sestavi koalicijska vlada po načelu paritete.

Res bi bilo treba, da bi kdo poslanec in načelnikom klubov tam v Belgradu še enkrat povedal tisto zgodbo o Svato-plukovih palicah, da, če kdaj, je sloga v današnjih razmerah potrebna, in naj stane to stranke tudi kako žrtev.

V Belgrad je dospel iz Rima papežev nuncij msgr. Cherubini, ki ostane v Belgradu kakor vatičanski diplomatski zastopnik pri vladi S. H. S.

Gledé jadranskega vprašanja je ministrski predsednik Nitti v rimski zbornici izjavil naslednje: Rešitev jadranskega vprašanja se da doseči 1) s sporazumom med Italijani in Jugoslavi. 2) Druga rešitev bi bila izvršitev londonskega pakta, na katerega sta vezani Francija in Anglija, medtem ko Amerika tega pakta ne pripoznava. Tukaj pa je treba poudariti, pravi Nitti, da londonski pakt pripoznava ozemlje med Veloskem in Dalmacijo — Hrvatim, in ravno tako tudi Reko. Če torej zahtevamo izvršitev londonskega pakta, ga moramo zahtevati takšnega, kakršnega je, in prav je, da narod italijanski ve, zakaj gre. Londonski pakt namreč pomeni — popolnoma odpovedati se Reki. 3) Tretja rešitev bi bila v tem, da se s potrebnimi spremembami sprejme Wilsonov predlog, ki predlaga Reko z zalednjem kot avtonomno vmesno državo med Italijo in Jugoslavijo, predlog, ki ne zadovoljuje italijanskega naroda in še manj jugoslovanskega.

Če se vse to prevdara, pravi dalje Nitti, je še najboljša rešitev jadranskega vprašanja tista, ki bi izšla iz direktnega sporazuma. V najslabšem slučaju bi tretja rešitev, ki je podprta od vseh zavezniških držav, tudi varovala italijanske gospodarske interese.

Treba napeti vse sile, da se to vprašanje definitivno reši, kajti nemogoče je, da bi se to vprašanje pustilo brez konca odprto in nerešeno, in, jaz mislim, pravi Nitti h koncu, jaz mislim, da tolmačim misli vsega italijanskega naroda, če zatrjujem, da, če so potrebne tudi bridke žrtve za dosego zaželjenega sporazuma, da smo pripravljeni jih doprinesti.

30. marca je v rimskem parlamentu končala debata (zagovor in protigovor) o

Nittijevem vladnem poročilu. Sledilo je glasovanje, aii naj se vladi izreče zaupnica ali ne; in zbornica je izrekla Nittijevemu ministerstvu zaupnico s 55 glasovi večine. Od 445 pričujočih poslancev je 250 glasovalo za, 195 pa proti. — Italijanska zbornica je nato zaključila svoje delovanje do 20. aprila.

Na Ruskem se razmere zmiraj bolj izčiščujejo in veliki, plinovni revolucije, ki so rodili veliko moderno državo, proletarsko Rusijo, zdi se da gredo h koncu. Veliko je trpel ruski narod v zadnjem času, bila je težka doba bojev, krvi in bede, a lahko se reče, da carska vlada ni mogla v stotletjih uvesti takega reda, kakor ga je sovjetska Rusija v dveh letih. Organizirala je najboljšo vojsko, odpravila je strahovladno in smrtno kazen, povzdignila je kmetске in delavske mase kulturno in socialno. Tekom revolucije so se Rusiji odbile njene ostrine in pretiranosti, tako da prihaja v čim dalje mirnejši tek evolucije socijalnega življenja.

Danes že snubijo razni državniki Rusijo in iščejo z njo miru: pomankanje živil v vsej Evropi sili vse države, da čimprej obnovijo gospodarske odnošanje z Rusijo. Danes je prišla tudi ententa do spoznanja, da brez miru z Rusijo ni miru na svetu. Zato so ruski voditelji smeje se gledali na Pariz in na London, kjer so se zbirali ententini državniki, in smeje se so govorili ti ruski voditelji: Kaj pa delajo sami tam v Parizu in Londonu ti ljudje, kako, da tako dolgo igrajo ti stari otroci konferenco!

Rusijo čaka velika prihodnost! Dobro ho, imeti Rusijo za zaveznico. Zato ni mogoče umeti, kako more Poljska staviti Rusiji takó pretirane pogoje za pogajanja za mir. Poljska je med dvema mogočnima državama, Nemčijo in Rusijo, in imeti obe za sovražnika, je zelo nemodro in slabo. Kajti če pride oreh med klešče, in se te klešče stisnejo, potem se mora oreh streti, in naj bo še tako trd.

Na Nemskem se nadaljuje notranja državna kriza. Bauerjeva vlada je odstopila, in predsednik republike Ebert je poveril sestavo novega kabineta Müller-ju, ki je danes tudi voditelj nemške vlade.

Poizkus državne prevrata s strani von Kapp-a, Lüttwitz-a, von Jagow-a i. dr., kakor že sporočeno, se je ponesrečil. Vo ditelji revolucionarnega gibanja so ušli ali pa so jih zaprli, zoper gori imenovane osebe pa je napovedan proces zaradi veleizdaje in pa konfiskacija vsega njihovega premoženja.

Komaj so udušili ta notranji punt, že so se pojavili komunisti, ki so zbrali veliko rudečo vojsko.

Posebno moč so dosegli komunisti v ruhrskem ozemlju. Tam so se bili vroči boji med rudečo vojsko in vladnimi četami, ki pa so bile skoraj povsod tepene. Cela ruhrska kotlina je v rokah rudečih čet, ki prodirajo dalje proti severu.

Nemčija je prosila entento, naj bi ji dovolila, da bi smela v ruhrsko ozemlje poslati 100.000 mož, da zatré tam vstajo komunistov. Francozi pa niso bili v začetku nič kaj za to, da bi dovolili Nemcem vojaška ojačenja. Šele zdaj, ko se je Amerika potegnila za Nemčijo, zdaj so tudi Francozi privolili, da Nemčija z vojaštvom zasede ruhrsko kotlino, če bi pa Nemčija to svojo meč zlorabila, tedaj zasedejo Francozi mesti Frankfurt in Darmstadt, dokler ne izginejo nemška vojaška ojačenja iz ruhrske kotline.

Nemška vlada je dala rudečim četam v ruhrski kotlini „ultimatum“, in sicer do

30. marca, do katerega dne imajo izpolniti naslednje pogoje: 1) brez pridržka priznati državno ustavno oblast; 2) zopet upostaviti v službo vse člane javnih uprav in policije, ki niso sodelovali pri prevratnem nastopu von Kapp-a; 3) takoj razpustiti vsi rudečo vojsko; 4) popolnoma razorožiti vse prebivalstvo in tudi javno stražo; 5) takoj izpustiti vse ujetnike,

Čete, ki imajo zasedeno Bavarsko in Brandenburško, se pomikajo proti ruhrski kotlini.

Rudeča vojska, kolikor je do zdaj znano, ni sprejela stavljenih pogojev in je sklenila, da se bije dalje.

Nemčija, takó potrebna miru in sloge stoji danes v plamenih bratomorne vojne.

Vsled prevrata na Nemškem razvijajo monarhisti na Ogerskem živo agitacijo. Guverner Horthy misli izdati manifest, ki proglašá Madžarsko za kraljestvo. Za kralja bo proglašen nadvojvoda Jožef.

Domače vesti.

Vesele velikonočne praznike voščimo vsem našim dragim naročnikom in naročnicam. Obenem prosimo c. čitatelje, naj nam oprosi, ker jim topot nismo mogli postreči z velikonočno prilogo, kakor bi to sicer prav radi storili. Toda papirja zmanjkuje vedno bolj, in pri sedanjih draginjah uprava komaj še zmaguje stroške za list. Rojaki, nabirajte, pošljite za „Sklad za Goriško Stražo“!

Gg. dopisnike, ki so nam poslali svoje duševne proizvode za velikonočno prilogo, prosimo, da smemo obdržati njih spise za drugokratno uporabo.

Imenovanja v davčni službi. Višjim davčnim upraviteljem je bil imenovan davčni upravitelj g. Josip Frandolič v Kobaridu. — Davčnim upraviteljem je bil imenovan davčni oficijal g. Josip Devetak v Kobaridu, ter davčnim asistentom gosp. Maks pl. Premerstein v Cerknem.

Šolski svetnik Fran Plohl. V Gorico je došlo danes žalostno poročilo, da je dne 17. marca ob 8. uri zjutraj v Celju umrl gospod Fran Plohl, bivši c. kr. šolski svetnik v p. in mnogoletni profesor na goriški višji realki. Služboval je tu nad 30 let, zato je gotovo še v živem spominu oni šolski mladini, ki je obiskovala tukajšnjo realko. Nekaj let pred vojsko je stopil v pokoj; italijansko-avstrijska vojska je pregnala njega in njegovo družino v begunstvo; bežal je h hčerki, ki je bila že poročena in tedaj bivala stalno na Dunaju. Ker je bil pa hčerkin soprog Slovenec, so morali skupaj po političnem preobratu vsi zapustiti dunajsko mesto ter se preseliti v Jugoslavijo, v Celje. — Rajnik je bil vester in natančen strokovnjak; zahteval je od mladine, da si je vestno prisvojila potrebne nauke splošne izobrazbe, a ji ni nikdar koncem leta škodoval. Bil je poštenjak v pravem pomenu besede, skozi in skozi naroden, in v tem duhu je tudi vzgojil svojo deco, kateri je bil najskrbnejši oče. — Naj počiva v miru v štajerski zemlji, kjer mu je zibelka tekla!

Okrajni sodnik, dr. Josip Rojec. Dne 24. marca je v tržaški mestni bolnišnici umrl dr. Josip Rojec, okrajni sodnik v Kopru. Pokojnik je bil rojen v Sovodnjah l. 1881. Študiral je v Gorici in bil na dunajskem vseučilišču upisan kot pravnik in je bil tam tudi promoviran doktorjem prava. Dr. Rojec se je bil posvetil sodniškemu stanu. Prakticiral je v Gori-

ci, bil potem za sodnika v Sežani in nazadnje za okrajnega sodnika v Kopru. V Sežani se je seznanil z občespoštovano družino Amfovo, iz katere si je zbral družico življenja. Zal, kratko, je prekratko je trajala njuna sreča! Dr. J. Rojec je mlad podlegel srčni bolezni. — Slovenski narod je izgubil v njem vrliga sina. Že kot osmošolec je ustanovil v svojem rojstnem kraju, v Sovodnjah bralno in pevsko društvo »Zvezda«, zbral močan pevski zbor, kateremu je bil sam izvrsten pevovodja. V korist »Slovenskemu Sirotišču« in »Šolskemu Domu« je s svojimi zborom in s svojimi igralci priredil v Gorici več predstav. Svoj narod je ljubil, kakor ljubi dober otrok svojo mater. In zdaj ga ni več! Počivaj v miru, dragi Pepi! Šel si pred nami v večnost! Mi, Tvoji prijatelji, Ti ohranimo trajen spomin in Ti kličemo: Na svidenje nad zvezdami! Mladi gospej udovi, kakor tudi bratoma, veleč. g. dekanu tolminkemu, Iv. Rojcu, in gosp. Francu Rojcu v Sovodnjah naše najodkritejše sožalje. — L. L.

Dar. Namesto venca na krsto prijatelju, sodniku dr. Jos. Rojcu, daruje L. Lukežič v Gorici 20 l. za »Šolski Dom«.

Smrtna kosa. V Kredu je umrla, previdena s sv. zakramenti, 72letna Marija Sok, mati preč. g. župnika v Jagerščah, Antona Sok. Dobri materi mir in pokoj, g. župniku in vsem preostalim pa naše iskreno sožalje.

Okrajna bolniška blagajna v Gorici naznanja, da bode začeti s 1. aprilom t. l. uradne ure pri blagajni ob 9 do 12 in od 3 do 6. Ob sobotah bodo uradne ure le od 9 do 2 pop.

Izplačevanje 20 % poviška na krono se redno vrši v Gorici. Opozarjamo vse, ki niso še dvignili tega noviška, naj to že storé, in naj ne odlašajo tega do zadnjega.

Drzma štirih revnih sten, ki se je imela uprizoriti v Nabrežini že preteklo nedelje, se bo zaradi nepričakovanih ovir uprizorila na Velikonočni ponedeljek dne 5. aprila ob 4 pop. Med posameznimi dejanji bo sviral domači orkester.

Seja načelstva S. L. S. za Goriško bo v četrtek po Veliki noči, dne 8. aprila ob 10. uri v prostorih „K. S. Z.“ Montova hiša. Ker je zborovanje važno v sedanjih razmerah, prosim, da se je vdeleže vsi odborniki.

Ivan Rojec t. č. predsednik.

Slovenske šole v Gorici. Italijanski ministrski predsednik Nitti je bil naložil goriškemu mestu, naj odpre slovenske šole v Gorici. To je bil hud udarec za goriški magistrat, ki je bil sklenil in slovesno proglasil, da nikdar in pod nobenim pogojem ne dopusti nobene slov. šole v Gorici in tudi zasebne šole ne. Pa ko se je bil zvil pod tem udarcem, je v svojem starem srcu sklenil, da kolikor mogoče oslabi to minisrsko naredbo in kolikor mogoče prikrajša goriške Slovence. In mestni magistrat je sklenil, da, če že mora biti, se pač odprejo v Gorici slovenske šole, toda samo dva prva razreda in sicer kakor paralelke na edni italijanski šoli. V tretji razred naj bi potem slovenski otroci stopili v italijansko šolo. To je vnebovpijoča krivica za goriške Slovence, ki so pred vojno imeli pet šolskih domov poleg slovenske gimnazije, slovenskega moškega in ženskega učiteljskega s pripravnicami in obrtnimi šolami, kjer se je skupaj šolalo 2946 učencev in učenk. Povdarjamo, — kar se godi v Gorici z nam. Slovenci, to je krivica, katere ne bo niki dar prebolel in prenesel goriški Slovenec-

»Ah, kar pozabila sem, Martin, kako pa je ime otroku?«

»Pankracij se imenuje!«

»Pojdi no, bedače, koga boš imel za norca? Pankracij, to vendar ni nobeno krščansko ime! Mene že ne boš potegnili, na 1. aprila že celo ne! Povej torej zares, kako se imenuje otrok?«

»Pankracij, če ti rečem! — V mesecu maju bo fantič obhajal svoj god. In da bi tebe jezilo, zato sem mu dal to ime, zato ker si me hotela speljati v april. Pa vprašaj gospoda župnika, če ne verjameš!«

Šele po dolgem zatrjevanju mu je verjela.

»Zdaj pa moram nazaj v gostilno,« pravi Martin ves žareč veselja, »tam me še čaka družba, in treba je, da plačem račun. Otroka ti pustim tukaj, pri nas v gostilni je vse polno dima. Ko se ga boš nagledala, nesi ga h Robidovim, k materi, tam mu bo še najboljša.« Pri teh besedah zdirja iz hiše.

Pa je trpelo še precej časa, predno se je vzdignila na pot. Praznih rok ni hotela priti k svakinji; zato naloži v košarico par ducatov jajc, masla, kake tri funte, in nato šele se preobleče v praznično obleko. Potem obesi košarico za roko, prime za ovoje, v katerih je tičal otrok in zdaj se odpravi Ivanka h Robidovim, da jim slovesno izroči malega princa.

Domača služkinja je sama stala v kuhinji in omivala posodo, ko je vstopila Ivanka.

»Za božjo voljo, kako sem se prestrašila!« je zavpila služkinja; »kaj pa prinašate dobrega, gospa Ivanka?«

»No, vašega princa, vendar, ki je tako skrivnostno prišel na svet, se je smejala Ivanka. »On se je spreobrnil h krščanstvu in sliši na ime Pankracij... Res krepkega, čvrstega fanta so dobili Robidovi!«

»Zdaj pa se sama več ne spoznam,« pravi služkinja, »saj Robidovi vendar nimajo nobenega fanta.«

»Potem bo pač svakinja imela kakega fantka; jaz grem zdaj k nji v sobo, da ji vrnem otroka.«

»Ja, za božjo voljo, kaj ste nori ali blazni? Svakinje ne dobite v sobi, ona je šla na obisk k stari Gregorki.«

»Beži, beži, mari misliš, da ne vem, da je danes 1. april?«

Že je mislila iti po stopnicah navzgor, kar pride Rodida skozi vrata. Ivanka se hitro obrne in mu reče slovesno: »Svak, tukaj ti prinašam tvojega pobiča, ravnokar krščenege in sicer na ime sv. Pankracija. Toda za Pankracija bi ga vendarle ne bil smel dati krstit...! Sicer pa je čvrst, krepek fantek, in jaz ti moram le častitati k temu tvojemu princu!«

»Mojemu fantku? Mojemu princu? Ti prihajaš malo prezgodaj, draga svakinja,« odgovori nato smeje se Robida, »ali nas misliš morebiti nazadnje še speljati v april? ... Z našim fantkom se še ne mudi. Ta bo že še nekaj tednov počakal.«

»Svak, s temi rečmi se ne norčuje! To bi bil vnebovpijoč greh!« Tako je ježno odgovarjala Ivanka! »Bodi vesel, da

si dobil tako zdravega, in čvrstega fantka, pa Bogu se zahvali za to!«

»Da, kaj pa je prav za prav s teboj? Kaj pa govoriš, ali se ti morebiti meša? Jaz vendar nimam še nobenega fantka!«

»To pa gre že predaleč! Svak, tukaj imaš svojega otroka. Moj ni!«

Komaj je izgovorila te besede, ko vstopi Robidova žena, svakinja. Ob njenem vstopu se Ivanka tako prestraši, da bi ji bil kmalu otrok padel iz rok.

»Za božjo voljo!« zavpije Ivanka vsa iz sebe. »Kaj pa je to? Jaz že več same sebe ne poznam! Ali je to mogoče, svakinja? Ti si na nogah? In ta Pankracij ni tvoj?«

»Kakšen Pankracij?« vpraša Robidova žena začudeno.

»Ah, ta lump, ta šaljivec, ah, jaz moram znoreti!« »Kaj pa je, Ivanka? Čegav je ta otrok? Povej, govori vendar,« so kričali vsi.

Med tem hrupom se prikaže Gabrov Martin z babico na vratih.

»Ali ni tukaj morebiti kak tuj otrok?« vpraša Martin z glasnim smehom. »Moja žena, ta navihana in zvijačna žena me je poslala v april in mi je rekla, da ta otrok, ki sem mu bil pri krstu za botra, je vaš, in zdaj sem šele zvedel, da je bilo vse zlagano in da sem otroka poslal v nepravdo hišo.«

»Ti lump, ti grdin, ti nepridiprav!« je vpila Ivanka. »Če bi imela roke proste, vse lase bi ti izrila in oči bi ti izpraskala!« In pri teh besedah je ceptala z nogami in

divjala, še vedno držeč košarico in otroka na rokah.

»Tedaj pa, Martin, povej vendar, čegav je ta otrok, čegav je vendar ta Pankracij?« vpraša Robida.

»Ha, ha, ha! Kaj imate tukaj kakšnega Pankracija?« se je smejal Martin. »Pctem pa nismo prišli prav, ha, ha, ha! Potem pa moramo iti še naprej, ha, ha, ha! Jaz sem bil za botra nekemu Martinu, in moja žena je na nezasluzen način prišla v botrstvo pri Škrčevih, ha, ha, ha!«

»Da, da,« je zatrjevala babica, »ta otrok je Škrčev, in se imenuje Martin, in za botra mu je bil tukaj Gabrov Martin.«

Ivanka se je penila od jeze in ni mogla nič družega spraviti iz sebe kakor: »Jaz bom - jaz - jaz! ... Ti, ti.« Nato je položila otroka in košarico z jajci in maslom na tla in nagloma zbežala iz hiše, ne da bi koga pogledala in pozdravila.

Trajalo je več kakor četr ure, da se je Martin nasmejaj in povedal, kako je vse do tega prišlo. Njegova sestra, Robidova žena, ga je ostro pokarala, ker je svojo ženo spravil v tako sramoto in ker se je norčeval s tako resnimi stvarmi, toda Martin je bil že tako vesel in korajžen, da kar ni mogel priti iz smeha...

Vsa ta zgodba se je še isti večer raznesla po celi občini in je vzbudila neizmerno smeh. Pri Gabrovih pa je vse življenje popolnoma utihnilo. Ivanka ni zinjla več nobene besede — eden, dva, tri tedne, in če se ni še premislila, molči in se kuja še danes.

Pač smo pripravljene sprejeti dva slovenska razreda v Gorici in ednem naših šolskih domov, a to samo za letos, - ko smo že sredi šolskega leta, - da pridejo naši otroci že vendar enkrat v šolo; a pri tem ne sme ostati in tudi ne bo ostalo; Kakó naj naš otrok v tretjem razredu stopi vse naenkrat v laško šolo, ko tega jezika ne razume in bi nikakor ne mogel slediti pouku v njemu tujem jeziku? In tudi če bi ga umel, mi zahtevamo za se pravico do vseh razredov za vse učence in učenke vseh šol, in od te pravice in od te zahteve ne bomo odnehali nikdar in nikoli! Slovenski stariši v mestu naj se vedno zvesto držijo naših navodil, ki jih bodo v tej zadevi prejeli v našem listu.

Samolaški napis nad sodišči v Gorici. Pred par dnevi nas je presenetil nov napis na uhodu goriškega okrožnega in okrajnega sodišča v Gorici. Pod staro Avstrijo se je blestel na tem mestu trojezični napis, nemško italijansko-slovenski. Po polomu so prelepili nemščino, in ostali ste italijanščina in slovenščina. Sedaj pa so to tablo odstranili in jo nadomestili s samoitalijansko. V okrožju goriškega okrajnega sodišča živi večina Slovencev. Goriško mesto je dvojezično, nad 10.000 Slovencev živi v njem. Pravično in neobhodno potrebno torej je, da so napisi nad javnimi uradi v mestu tudi slovenski. In sedaj pride ta pravična, demokratična, liberalna itd. italijanska oblast do tega, da nam ta dvojezični napis nadomesti s samoitalijanskim. Mi smatramo ta čin okrožne sodnije kot izzivanje, kot udarec v obraz, na katerega nočemo in ne moremo molčati. Protestiramo odločno proti temu najnovejšemu izbruhu italijanske pravičnosti in zahtevamo, da se ta krivica takoj popravi! Vprašamo gospoda voditelja okrožne sodnije Cecheta, ki je odgovoren za to, kdo mu je naročil kaj takega? Ali ni izdal 1. 1918 tržaški gubernator odloka, da ostane glade rabe jezika vse pri starem!? Kdaj je bil ta odlok nadomeščen z drugim? Kolikor mi vemo, velja ta odlok še vedno in g. Cechet je postopal protizakonito s tem, da je poprejšnji dvojezični napis nadomestil s samoitalijanskim. On sam; ker ne moremo si misliti, da bi se bila dobro znana anarhija razpasla že toliko, da bi se celo napisi nad okrožno sodnijo obnavljali brez vednosti odgovornega predstavitelja urada. Ako mislite, da s takimi postopaji dosežete sporazum in prijateljstvo med obema narodoma, se motite! Mi nismo ekspanzionisti — toda po glavi nam ne boste hodili. Pričakujemo torej, da se dvojezični napis nemudoma obnovi!

Cenzura. Te dni se je razglasilo, da je cenzura odpravljena. Človek, ki živi v državi „svobode“, se je razveselil tega glasu, pa v istem hipu se je čutil tudi prevaranega. Jeli cenzura res odpravljena? Ne, za nas ne. Ustavila se je pač predhodna ali preventivna cenzura, da ni več treba dati časopisa pred tiskom v cenzuro. Za to pa so nam napravili tiskovno cenzuro po staro avstrijskem načinu, samo da s to velikansko razliko, da je bilo za tiskovne prestopke po avstrijskem tiskovnem zakonu pristojno civilno kazensko sodišče, med tem ko nam izredne razmere v zasedenem ozemlju ne naprtujejo na vrat le civilnega kazenskega sodišča (porotnega, oziroma okrajnega), ampak tudi še vojaško kazensko sodišče, in sicer to poslednje za vse tako imenovane politične prestopke. Zdaj pa veš, pri čem da si, Politichen prestopke je Italijanom vse, kar jim ni ljubo in prav, in naj bo potem še tako upravičeno in resnično vse, kar si napisal. Če veš, da stojita dve sodišči nad tabo, in če razmisliš razmere obeh narodnosti v deželi potem tudi lahko razumeš, kaj to pomeni. Do zdaj so se morali pred tiskom vzeti iz stroja odstavki ali članki, ki so bili zaplenjeni po predhodni cenzuri, zdaj pa ti pade cenzura v tiskarno, ko se list že tiska ali dotiskuje (če si prehter), in zaplenjenih in uničenih je toliko izvodov lista, kolikor jih je bilo že tiskanih. V današnjem času pomeni to občutno izgubo. To je torej tista svoboda, sta odpravljena cenzura. Mi pravimo k temu: ta svoboda je od vruga!

Most med Gorico in Ločnikom. Most pri Barki med Gorico in Ločnikom se zgradi na novo. Tako poroča generalni civilni komisariat v Trstu. Skupni stroški za zgraditev mostu so proračunjeni na okroglo en milijon in 400 tisoč lir.

Vrtobjica, ta prosluli potok pri Gorici, ob katerem so se bili ljuti boji, se bo regulirala. Ta regulacija je v zvezi z obnovo rožne doline in njenih nasadov. Tozadevni razgovori s posestniki, mejaši Vrtobjice, se že vršijo. A ti pravijo, naj vso obnovo in regulacijo plača država sama, ne da bi sami imeli pri tem kake žrtve.

Razno.

Kako bo s kruhom? — „Zalibog“, je rekel ministerski predsednik Nitti v Rimu, „treba bo, zvišati ceno in zmanjšati množino kruha od danes, da si zagotovimo kruh za jutri.“ To je presneto slabo velikonočno voščilo!

Poslancem v državi SHS so zvišali dnevnic in sicer od 50 na 80 dinarjev, to je dnevnik 320 kron.

Papirnice Vevče-Medvode v slovenskih rokah. — Največje in najvažnejše tovarniško podjetje v Sloveniji so bile papirnice Vevče, Gorice in Medvode. Do sedaj je bila lastnica teh tovarn — papirnic nemška družba Leykam - Josephsthal; te dni pa je te tovarne prevzela nova družba za 15 milijonov kron. V upravnem svetu je 7 Jugoslovancev, 1 Čeh, 1 Amerikanec in 2 Nemca. Tovarne se bodo razširile takó, da se bo čez par mesecev moglo izdelovati 120 vagonov papirja več. Nova družba je podarila za ljubljansko univerzo 100 tisoč kron in takó pokazala svoj narodno-kulturni značaj.

Zovarna za zdravila. — Do sedaj so bili Slovenci navezani na zdravila, ki so se uvažala iz inozemstva. Vsled prometnih težkoč in slabe vrednosti denarja je prihajalo čim dalje manj potrebnih zdravil v Jugoslavijo, takó da so nekatera zdravila v lekarnah popolnoma pošla, druga pa dosegla neverjetno visoko ceno. Zdaj snujejo v Karlovcu slovenski in hrvatski zdravniki in lekarnarji veliko tovarno za izdelovanje zdravil in raznih kemikalij. Osnovna glavna znaša 15 milijonov kron.

Kako velika je država SHS? — Jugoslavija meri skupaj 270.000 km² in šteje nad 13 milijonov prebivalcev. Nemška Avstrija meri le 70.000 km², torej je štirikrat manjša kakor Jugoslavija. Madžarska bo merila 87.000 km², torej trikrat manj kakor Jugoslavija. Italija je samo za 17.000 km² večja od Jugoslavije.

Naročnina listov v Jugoslaviji. Ker draginja vedno bolj raste in so se zelo podražile ne le vse življenske, ampak tudi vse tiskarske potrebščine, zato so bile uprave časopisov v Jugoslaviji prisiljene povišati časopisom naročnino. Slovenski dnevnik so povišali s 1. aprilom naročnino za kraljestvo SHS mesečno za 15 K, za inozemstvo pa mesečno za 20 K. Posamezne številke v podrobni prodaji stanejo 1 K. S 1. aprilom se v Sloveniji povišajo tudi oglasne cene za 50 od sto. Tako stane zdaj »Slovenec« v Jugoslaviji 280 K na leto, v inozemstvo poslan 320 K. »Slovenski Narod« stane v Jugoslaviji 300 K, v inozemstvu pa 320 K.

Stjepan Radič, znani zarotnik proti troedinemu kraljestvu SHS in zagovornik republikanske ideje, ki je bil pred kratkim izpuščen na svobodo, je bil te dni zopet zaprt, ker je snoval novo zaroto proti novi državi.

Mirovna konferenca. Vsled dogovorov med ministerskimi predsedniki bo prihodnji sestanek mednarodne mirovne konference v San Remu, dne 21. aprila.

Velika železniška nesreča. — 26. marca se je zgodila pri Pontebi velika železniška nesreča. Tam je bilo na postaji med drugimi osem tovarniških vozov, naloženih z blagom, ki so bili namenjeni v Videm. Pri premikanju vozov so te vozove naprej pognali s preveliko silo, tako, da so prileteli s stranskega tira v pravi železniški tir, in ker tam svet že visi, so začeli vozovi drdrati sami navzdol in z vedno večjo in večjo naglico naprej proti Vidmu. Naproti pa je po istem tiru ravno isto uro prihajal osebni vlak, ki vozi iz Trsta na Dunaj. Skušali so pač telefonično obvestiti bližnje postaje o nesreči, ki grozi, da bi odvrnili katastrofo, toda bilo je zastoj. Dol in dol in vedno hitreje in hitreje so drveli ti tovarniški vozovi, nasproti prihiti osebni vlak iz Vidma in tresk, zagrmelo je, in potem pokalo in treskalo, vlaka sta trčila skupaj. To se je zgodilo ravno na mostu, pod katerim teče reka Fela, kakih 44 metrov globoko. Vsi vozovi osebne vlada so se zdrobili ali razbili, nekaj vozov se je prevrnilo v reko, iz katere so zijali kosi razbitih vagonov in med njimi tudi raztrgana človeška trupla. Večina mrtvih — in teh je 16 — so bili egiptovski študentje, ki so bili na podučnem potovanju v Berlin, težko ranjenih pa je 30 oseb. Nekako čudežno se glasi, da sta pri tem slahovitim trčenju ostala nepoškodovana vlakovodja in pa kurjač. Ta nesreča spominja na ono veliko železniško nesrečo lani med Nabrežino in Trstom, kjer je pa bilo veliko več človeških žrtev.

Pesem o vstajenju.

Pesem pojem danes, pesem o vstajenju, o vstajenju v naših srcih, o življenju, o življenju novem, našem pomlajenju!
In z menoj pojó vsi bratje bistre Soče:
Da! Vstajenja v naših srcih se nam hoče!
Domovina moja, ki te vojne sila kruto razdejala je in razdvojila:
Záte ta velikonočna so voščila
Kakor mater te srčno objemajoč
kličem ti iz duše cele na vso moč:
Velika noč, Velika noč!
Ljudevit Zorzut.

A. Debeljak.

Iskarjof. *)

Preredkih las, zeleno-siv v obraz; drhti mu glas, okó nemirno bega; z rokó -krastačo ko Vam v desno sega, pretrese vsega vas mokroten mraz. Ljubezni svete žar si on lasti: če pa besedo vjame kje zaupno, domá v bilježko jih nanaša skupno, iz muhe zraste slon za Oblasti. Ubil bi brata, ne bi se kesal; na grudi pljuva, ki jih je sesal. Če vsem se studi, gabi -- je li čudež? nagnusni tvoj život ni božji hram, duhá je tebi skotil satan sam, Nestvor, ogavna si pčast, o Judež!
*) Iz knjige »Solnce in sence«.

Važen odgovor.

A. K. v Solkanu. Vprašate, ali bo treba tistim, katerim je vojaška uprava (Genio) popravila ali na novo dozidala porušeno poslopje, kaj plačati. Na to vprašanje ne odgovarjamo samo Vam, ampak tudi mnogim drugim, ki so se v tem oziru obrnili do nas. Zakon o vojni odškodnini ne vsebuje nobene določbe glede plačila odškodnine v naravi, ampak govori samó o plačilu v gotovini. Ravnotakó ne vsebuje nobene določbe, lida tistim, katerim je vojna uprava poslopja postavila v prejšnji stan, ni treba delati prošnje za vojno odškodnino. Iz tega sledi, da država ne bo mogla delati nobene razlike med takimi poškodovanci, ki so si pustili postaviti poslopja v prejšnji stan od voj. uprave in med onimi, ki si bodo popravljali ali zidali poslopja na lastne stroške, ampak, da bodo vsi dobili le tisto odškodnino, ki jo določa zakon, namreč znesek, ki odgovarja vrednosti, katero je imelo dotično poslopje pred vojno (po predvojnih cenah) s 300% poviškom. Če je torej poslopje pred vojno bilo vredno 20.000 K in je bilo popolnoma porušeno, znaša odškodnina 80.000 lir (20.000 K + 3 x 20.000 K) Voj. uprava pa je za postavitev takega poslopja potrosila pri sedanjih cenah gotovo najmanj 6 x 20.000 lir = 120.000 lir. Razlika od 40.000 lir pojde torej očividno na breme poškodovancev. Mi bi Vam od vsega srca želeli, da ne bi bilo takó.

Misli.

Ali pride ura nekoč, ko bo odprl srca topel pomladanski veter, ko si bodo obrazi enaki v veselju, ne v bridkosti, ko se bodo ljudje pozdravljali s cvetjem ovenčani in z glorio ljubezni. „Kako je tebi, brat moj, ki si mi bil brat v bolesti?“ ... Morda jih bo še nekaj, vsaj nekaj, ki bodo dočakali tisto blagoslovljeno uro. O da bi bila med njimi tudi ti in jaz!

Ivan Cankar.

Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga samega je bilo treba, da je zavznilo in zapelo ponižanemu človeku velikansko vstajenje.

Ivan Cankar.

TEDENSKI KOLEDAR.

APRIL.

4. Nedelja, Velika noč, Vstajenje Gosp.
5. ponedeljek, Velik. poned., Vincencij F.
6. torek, Sikst, Celestin.
7. sreda, Herman, Eberhard.
8. četrtek, Albert, Dionizij.
9. petek, Marija Kleofa, Demeter.
10. sobota, Ezekijel, Mehtilda.

Na novo odprta **mizarska obrt TOPLIKAR & REBER, v Črničah**

izdeluje spalnice, pohištvo in stavbena dela. Cena po dogovoru.

Opozarja se slavne odjemalce, da je zaloga in zastopstvo

FILATI IN TESSUTI

V ULICI TEATRO 12

otvorila delavnico za izdelovanje nožavc, in drugih pletenin s stroji. : : : : :

Sprejema vsakovrstna naročila te stroke.

: Peter Gruden :

Gorica - Piazza Grande 6 - Gorica. Priporoča svojo zalogo najboljših vin in mešanega blaga. Postrežba točna in solidna. Po okolici tudi na dom.

Naznanjam slav. občinstvu, da sem svojo **trgovino** premestil iz L. na I. v prtiličje istotam.

Obenem naznanjam, da se mi je posrečilo, nakupiti veliko množino vsakovrstnega tudi **črnega** blaga še po zmernih cenah tako, da zamorem svojim cenj. odjemalcem ugodno postreči. Delo izvršujem točno, ker imam zadostno štev. kroj. pomočnikov. Prosim, naj si vsakdo ogleda cene v izložbi.

Priporočam se udani

Andrej Mavrič kroj. mojster, **Piazza Grande 22 (Travnik 22).**

Knjigarna Kat. Tisk. društva GORICA Montova hiša.

Zaloga na drobno in na debelo pisarniških in šolskih potrebščin.

slovenske leposlovne knjige, slovnice, Slovarji i. t. d. : : : : :
Cigaretni papir „Abadie“, „Excelsior“, „Union“ i. t. d. : : : : :
Svalčice za cigarete. : : : : :
Slike z okvirji in brez okvirjev. Rožni venci, svetinje. i. t. d. : : : : :

ZDRAVNIK :-:

v Ajdovščini

D. LOKAR

ordinira vsak dan od 9--12.

:: BRIVNICA ::

Ludvik Cotar, Gorica, Piazza Grande 17. — se priporoča slavnemu občinstvu. —

dr. Josip Rojec

okrajni sodnik v Kopru.

Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v soboto, 27. t. m. ob 10 iz mrtvašnice na pokopališče k Sv. Ani v začasni grob.

KOPER - SOVODNJE - TOLMIN 27. marca 1920.

Miel roj. AMF, soproga.

Marija Rojec, mati.
Ivan Rojec, in Franc, brata,
Marija Pojavnik, sestra.

Vera, hčerka.

17 letni zdrav krepak mladenič bi se rad učil katehoregokoli rokodelstva. Ponudbe na upravo „Goriške Straže“.

NA PRODAJ JE

19 mesecev star, temnosiv bik, izvrsten za pleme. Na ogled pri Petru Marušič, Sv. Mihael ob Lijaku pri Gorici 68.

Dva spretna, izurjena krojaška pomočnika za boljša dela sprejme **FELIKS CURK**, kroj. mojster Vipava.

:: E. RIESSNER ::

(prej Pavlin E.)

Nunška ulica 10 Gorica Nunška ulica 10

nasproti „BELEMU ZAJCU“.

Velika zaloga

mrtnvaških rakev, nagrobnih vencev, trakov, umetnih cvetic; posebnih vencev za neveste, cvetic za cerkve, palm, vencev za novomašnike in poroke, mrtnvaških oblek itd.; papirja in drugih potrebščin za okrasenje rakev, zlatih črk voščenih sveč itd. Cene brez konkurence.

VABILO

NA VESELICO

katero priredi

DRAMAZIČNI ODESK V PRVAČINI

ki se bode vršila

na velikononočni ponedeljek 5. aprila 1920

v Sokolskem domu v Prvačini, ob 3. pop.

VSPORED:

Igra v 5. dejanjih s petjem

Revček Andrejček. PO IGRI PROSTA ZABAVA.

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR

„Kmečke banke“

registrovane zadruge z omeje. zav. v Gorici

ki se ima vršiti

v ponedeljek 17. maja 1920 ob 14. uri v Gorici, Piazza De Amicis 12 I., s sledečim sporedom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrdilo računskih zaključkov za leto 1918, 1919. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Ako bi ob določeni uri ne bilo navzoče zadostno število članov, se vrši občni zbor 1 uro pozneje z istim dnevnim redom, ne glede na število navzočih članov in znesek deležev, ki so zastopani.

Gorica, dne 26. marca 1920.

NAČELSTVO.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJÉ

PAVEL NETZBANDT

SPREJEMA OD 9-12 IN OD 2-5

V. GORICI, VIA DANTE ŠT. 12.

:: Trgovina s čevlji ::

Josipa Cociancig

ustanovljena leta 1873.

Corso Verdi 25

(v lastni hiši)

naznanja slav. občinstvu da se je založila s čevlji za možke, ženske in otroke za sedanji čas.

Podružnica Ljublj. Kred. Banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižice po 3 1/2 %, na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslavijo in inozemstvo po dnevnem kurzu.

Kupi se dobro ohranjen pisalni stroj.

Ponudbe na naše upravištvo.

Na prodaj je vinski špirit prve vrste, žganje-tropinovec, rum in konjak.

GORICA, VIA ASCOLI 31.

Nova krojačnica

Andrej Mavrič

NA TRAVNIKU 22.

Kdor želi imeti dobro napravljene obleke, naj se obrne do krojača ANDREJA MAVRIČ v Gorici na Travniku 22. Istotam dobi tudi raznovrstno sukno, hlačevine, vso podlago itd. po zmernih cenah.

Trgovina z galanterijo in igračkami

G. CULOT ml.

Gorica, Via Rastello št. 2.

Specialitete:

Razne žoge, original angleške, Sandali in potrebščine za turiste.

Goriško kmetijsko društvo

naznanja, da se bo razdeljevala modragalica naročnikom prihodnji teden. Dan, se bo prijavitelcem še posebej naznanil.

Sprejemem takoj trgovsko

:: učenko ::

Naslov:

Josip Valenčič,

Trnovo na Krasu.

Avtorizovani tehnični zobozdravnik

ADOLF KOLL

Gorica, Corso V. E. III. št. 11.

I. nadstropje.

naznanja svojim cenj. klijentom, da od današnjega dne dalje je njegov zobozdravniški atelje ob

nedeljah zaprt.

ANDREJ GOLJA

Gorica TRAVNIK 21 Gorica Zaloga vsakovrstnih lesenih izdelkov, kakor: škafov, orn, stolic, sit, rešet in druge suhe robe. — Velika izbira košev in kuhinjskih potrebščin.

Drašček Fanny, Gorica

Via Rastello št. 1

trgovina s kolonijalnimi in mešanim blagom na drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna, fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. — Postrežba dobra. — Cene zmernae.

SREBRNE KRONE IN DENAR

plačujem po najvišjih cenah ::

: Jakob Šuligoj, :

urar in trgovec

Gorica, Gosposka ulica 19.

Čevljarska zadruga v Mirnu

::: ::: pri Gorici ::: :::

je začela zopet izdelovati vsakovrstno obuvalo.

V zalogi ima že dovolj čevljev, da lahko postreže naročilom

na malo in veliko.

Cenki se pošiljajo na zahtevo vsakomur.

Naročila izvršujemo takoj. Pošilja se po povzetju.

Varstvena znamka.

Zadruga je otvorila dne 22. t. m. prodajalno v Gorici v hiši centralne posojilnice ulica Corso Verdi št. 32 kjer bode prodajala čevlje lastnega izdelka, razne čevljarske potrebščine, čevljarsko orodje in kože.

V Trstu se bodo od 29. t. m. dalje prodajali zadrugni čevlji v njeni stari prodajalni ulica dei Rettori št. 1.

V Vipavi prodaja zadrugne čevlje trgovina Anton Beltram.

Kot edino domače industrijsko podjetje te stroke, se zadruga priporoča cenjenemu občinstvu, ter zagotavlja za dobro postrežbo.

Prodasta se 2 harmonija v najboljšem stanu.

Več pove IVAN KACIN ulica Sv. Antona 24. Gorica.

BEDNAŘIK priporoča svojo

KNJIGOVEZNICO

Via Croce 6 (nasproti „Šolskega Doma“).

Veletržca z vinom

BRATA ABUJA GORICA

Via S. Antonio 4 in na Kornu št. 8 (prej Kaučič)

prodajata na debelo

navadna: vipavska, istrska, briska, dalmatinska, furlanska in italijanska vina;

fina vina in šampanjce v butilkah, maršalo;

raznovrstne likerje, kakor: Fernet Branca, Cognac;

razna žganja (tudi na drobno), Vermouth in špirit.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJÉ

Dr. J. Bačar in V. C. Hansen

zobotehnik

ulica 24 Magglo (prej ulica Tre Rè) šte. 9

(v bližini kapucinske cerkve)

ordinirata od 8 1/2 do 6 ure -- ob nedeljah od 9 do 1 ure.

Brezbolestno izdiranje in plombiranje zobov.

Umetni zobje po najnovejši tehniki.

Dr. Bačar izvršuje ravnostam svojo splošno zdravniško prakso.